149 років від народження Володимира Чехівського — мученика віри, державника і будівничого автокефальної Церкви

Єпископ Віктор Бедь
доктор богословських наук, доктор юридичних наук, професор, академік
Карпатський університет імені Августина Волошина
Ужгородська українська богословська академія

Ужгород, 19 липня 2025 року

Вшанування в день народження

Сьогодні, 19 липня 2025 року, у день 149-річчя від народження Володимира Мусійовича Чехівського (19.07.1876 – 03.11.1937) — видатного українського державного, громадського, церковного діяча, ідеолога автокефалії Української Православної Церкви, — мною, єпископом Мукачівським і Карпатським Православної Церкви України, було відслужено заупокійну літію у кафедральному храмі святого апостола українського Андрія Первозваного в місті Ужгороді.

Бо це є нашим обов'язком, нащадків великої і славної української нації — молитвою і словом вшановувати тих, хто став духовним і національним хребтом нашої державності, незалежності та Церкви. І постать Володимира Чехівського — серед найбільших з них у першій половині XX століття.

Державник і мученик

Народжений 19 липня 1876 року в місті Одеса, Володимир Чехівський належав до плеяди українських національних діячів, які поєднали боротьбу за соціальну справедливість, національне і духовне відродження, культурну самобутність, політичну свободу та церковну незалежність. Із 1905 року — активіст Української соціал-демократичної робітничої партії, депутат I Державної Думи Російської імперії, політичний в'язень царського режиму, публіцист і просвітянин.

У роки визвольних змагань 1917–1921 рр. Володимир Чехівський був членом Української Центральної Ради, головою Ради Міністрів та міністром закордонних справ Української Народної Республіки в період Директорії, активним учасником боротьби за державну незалежність України.

Саме за ініціативи та за активної участі Володимира Чехівського 1 січня 1919 року урядом Української Народної Республіки було ухвалено закон про автокефалію Української Православної Церкви, що стало політичним, духовним і канонічним підґрунтям для подальшого розвитку незалежного українського церковного життя. На основі цього закону, з урахуванням складної політичної ситуації та в умовах розчленування і окупації території України, зокрема Московським комуністично-радянським окупаційним режимом, було скликано Всеукраїнський Православний Церковний Собор, який відбувся 14–30 жовтня 1921 року в соборі Святої Софії в Києві.

На цьому історичному Соборі:

- було підтверджено та підтримано рішення Всеукраїнської Православної Церковної Ради від 5 травня 1920 року про проголошення Української Автокефальної Православної Церкви;

- визначено та затверджено організаційну структуру новопосталої Української Автокефальної Православної Церкви;

- обрано її першого предстоятеля — Митрополита Київського і всієї України Василя Липківського (07.09.1864 – 27.11.1937), визначного церковного діяча, реформатора й священномученика за віру та Українську Церкву.

Ідеолог автокефалії та активний учасник першого відродження УАПЦ

У 1920–1929 рр. Володимир Чехівський відіграв визначальну роль у першому відродженні Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ). Був:

- ідеологом Всеукраїнської Православної Церковної Ради;
- головою ідеологічної комісії на Всеукраїнському Православному Соборі УАПЦ (1921 р.);
- головою Другого Всеукраїнського Собору УАПЦ (1927 р.);
- засновником і головою «Братства робітників слова»;
- автором концепції соборності, церковної незалежності та українізації богослужіння.

Його праці, виступи й організаторська діяльність стали основою інституційного оформлення УАПЦ, а також формування національної свідомості віруючих у період посиленого тиску Московського комуністично-радянського більшовицького режиму.

Трагедія і реабілітація

29 липня 1929 року Володимир Чехівський був заарештований Московським комуністично-радянським окупаційним режимом у сфабрикованій справі так званої «Спілки визволення України». 19 квітня 1930 року його було засуджено до смертної кари, яку згодом замінили на 10 років ув'язнення в таборах.

5 вересня 1936 року Володимир Чехівський був повторно засуджений за новим звинуваченням органами НКВС. 3 листопада 1937 року він був розстріляний в урочищі Сандармох (Карелія, Російська РФСР у складі СРСР) за рішенням особливої трійки НКВС.

Реабілітований посмертно 11 вересня 1989 року Верховним Судом Української РСР.

Живий приклад для нинішніх поколінь

Володимир Чехівський — не лише історична постать, а символ українського патріотизму, мужності, жертовності, глибокої віри та незламної боротьби за істинну автокефалію Української Православної Церкви і державну незалежність України. Його життя — це приклад для всіх, хто прагне вірно служити Богові, Українській Нації, Державі Україні та вищій істині.

Сьогодні, коли український народ знову захищає свою свободу у війні проти російського агресора, ми потребуємо постатей, здатних бути духовними дороговказами. Таким був і залишається Володимир Чехівський.

Вічна йому пам'ять і наша вдячність!
Світло його подвигу — ніколи не згасне в серці України!